

Sarunu uzsākšana par daudzpusējo nolīgumu par pakalpojumiem

Eiropas Parlamenta 2013. gada 4. jūlija rezolūcija par sarunu sākšanu attiecībā uz daudzpusējo nolīgumu par pakalpojumiem (2013/2583(RSP))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Parlamenta iepriekšējo ziņojumu par pakalpojumiem, jo īpaši 2008. gada 4. septembra rezolūciju par pakalpojumu tirdzniecību¹,
- ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Dohas attīstības programmu (DAP) un Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) nākotni, jo īpaši 2009. gada 16. decembra rezolūciju par Dohas attīstības programmas perspektīvām pēc Septītās PTO ministru konferences² un 2011. gada 14. septembra rezolūciju par situāciju sarunās par Dohas attīstības programmu³,
- ņemot vērā 2011. gada 13. decembra rezolūciju par šķēršļiem tirdzniecībai un ieguldījumiem⁴,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 26. protokolu par sabiedriskiem pakalpojumiem un Pamattiesību hartu,
- ņemot vērā Vispārējo vienošanos par pakalpojumu tirdzniecību (*GATS*), kas stājās spēkā 1995. gada 1. janvārī; ņemot vērā 2003. gada 12. marta rezolūciju par Vispārējo vienošanos par pakalpojumu tirdzniecību (*GATS*) PTO ietvaros, tostarp kultūras daudzveidību⁵,
- ņemot vērā Komisijas 2013. gada 15. februārī iesniegto projektu sarunu norādēm par daudzpusēju nolīgumu par pakalpojumu tirdzniecību,
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu „Tirdzniecība, izaugsme un pasaules norises. Tirdzniecības politika kā stratēģijas „Eiropa 2020” galvenā sastāvdaļa”⁶,
- ņemot vērā Komisijas ziņojumu Eiropadomei „2012. gada ziņojums par šķēršļiem tirdzniecībai un ieguldījumiem”⁷,
- ņemot vērā PTO Pakalpojumu tirdzniecības padomes priekšsēdētāja vēstnieka *Fernando de Mateo* 2011. gada 21. aprīļa ziņojumu minētās padomes Tirdzniecības sarunu komitejai attiecībā uz īpašo sarunu sesiju par pakalpojumu tirdzniecību¹,

---

¹ OV C 295 E, 4.12.2009., 67. lpp.

² OV C 286 E, 22.10.2010., 1. lpp.

³ OV C 51 E, 22.2.2013., 84. lpp.

⁴ OV C 168 E, 14.6.2013., 1. lpp.

⁵ OV C 61 E, 10.3.2004., 289. lpp.

⁶ COM(2010)0612.

⁷ COM(2012)0070.

- ņemot vērā grupas „Patiesie pakalpojumu draugi” (*Really Good Friends – RGF*) 2012. gada 5. jūlijā sniegto paziņojumu,
  - ņemot vērā Reglamenta 110. panta 2. punktu,
- A. tā kā pakalpojumi nodrošina gandrīz trīs ceturtdaļas no ES IKP un darbvieta un tiem ir izšķiroša nozīme ES konkurētspējas saglabāšanā un veicināšanā;
  - B. tā kā 2011. gadā pakalpojumi veidoja 28 % ES eksporta un vairāk nekā pusi no ES tiešajiem ieguldījumiem trešās valstīs;
  - C. tā kā ES ieņem nozīmīgu vietu pakalpojumu tirdzniecības jomā, būdama lielākā pakalpojumu eksportētāja pasaulē ar 25,65 % no pasaules kopējā pakalpojumu eksporta 2011. gadā;
  - D. tā kā visām valstīm vajadzētu būt iespējai izstrādāt, saglabāt un reglamentēt vispārējas nozīmes sabiedriskus pakalpojumus;
  - E. tā kā 129 PTO dalībvalstis ir uzņēmušās saistības saskaņā ar Vispārējo vienošanos par pakalpojumu tirdzniecību (*GATS*), lai gan lielākā daļa minēto valstu nav uzņēmušās saistības visās nozarēs;
  - F. tā kā pašreizējā ekonomiskā un finanšu situācija vairāk nekā jebkad ir pierādījusi sabiedrisko pakalpojumu būtisko lomu Eiropas Savienībā; tā kā tādās jomās kā veselības aprūpe, bērnu aprūpe, vecāka gadagājuma cilvēku aprūpe, palīdzība personām ar invaliditāti un sociālie mājokļi šie pakalpojumi iedzīvotājiem nodrošina būtisku drošības tīklu un palīdz sekmēt sociālo kohēziju; tā kā sabiedriskajiem pakalpojumiem izglītības, apmācības un nodarbinātības pakalpojumu jomā ir svarīga nozīme izaugsmē un darbvieta programmā;
  - G. tā kā laikā, kad 2005. gadā Honkongā notika Sestā PTO ministru konference, jaunus pakalpojumu piedāvājumus bija iesniegušas labi ja 30 valstis un tā kā kopš 2008. gada jūlija daudzpusējas sarunas par pakalpojumiem gandrīz nav pārvirzījušās uz priekšu;
  - H. tā kā pēc 2008. un 2009. gada ekonomikas krīzes ir ieviesti jauni tirgus aizsardzības pasākumi, lai ierobežotu pakalpojumu tirdzniecību;
  - I. tā kā 2012. gadā notika *RGF* grupas locekļu sākotnējās sarunas par pamatprincipiem un struktūru nolīgumam par pakalpojumu tirdzniecību (*TISA*);
  - J. tā kā 21 PTO dalībvalsts², kas piedalās sarunās ar ES, galvenokārt ir Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*ESAO*) valstis un tās nodrošina 70 % no kopējās pakalpojumu pārrobežu tirdzniecības (ņemot vērā pakalpojumu tirdzniecību ES iekšienē) un 58 % no ES komercpakalpojumu tirdzniecības; tā kā šajās sarunās līdz šim nav iesaistījusies neviena *BRICS* valsts, neviena Dienvidaustrumāzijas valstu asociācijas (*ASEAN*) dalībvalsts un neviena Āfrikas, Karību jūras reģiona vai Klusā okeāna valsts;

---

¹ TN/S/36.

² Amerikas Savienotās Valstis, Austrālija, Čīle, Dienvidkoreja, Honkonga, Islande, Izraēla, Japāna, Meksika, Jaunzēlande, Kanāda, Kostarika, Ķīna, Norvēģija, Pakistāna, Panama, Paragvaja, Peru, Šveice, Taivāna un Turcija.

- K. tā kā Komisija 2013. gada 15. februārī iesniedza Padomei projektu sarunu norādēm un 2013. gada 18. martā saņēma pilnvarojumu piedalīties sarunās par *TISA*,
1. uzskata, ka daudzpusējā tirdzniecības sistēma, ko simbolizē PTO, joprojām ir visefektīvākā sistēma atvērtas un taisnīgas tirdzniecības nodrošināšanai pasaules mērogā; tomēr piekrīt, ka 2011. gada decembrī Astotajā PTO ministru konferencē atzītā strupceļa dēļ bija vajadzīgas jaunas divpusējas un daudzpusējas iniciatīvas, ar kurām dot impulsu tirdzniecības sarunām Ženēvā; tomēr uzsver, ka ir nepieciešams, lai visas jaunās iniciatīvas joprojām būtu saistītas ar PTO;
  2. pauž nožēlu, ka pakalpojumu tirdzniecībai pēc Dohas sarunu kārtas sākšanās ir bijusi pievērsta ierobežota uzmanība; uzsver, ka 21. gadsimtā pakalpojumi veido ekonomikas un tirdzniecības pamatu, jo globālo vērtību ķēžu rašanās ir atkarīga no pakalpojumu sniegšanas; uzsver, ka vispārējas nozīmes pakalpojumi ir būtiski, lai nodrošinātu svarīgus drošības tīklus iedzīvotājiem un veicinātu sociālo kohēziju pašvaldību, reģionu, valstu un ES līmenī;
  3. pauž nožēlu, ka PTO dalībvalstu saistības attiecībā uz *GATS* ir novecojušas un neatspoguļo pakalpojumu tirdzniecības pašreizējo šķēršļu līmeni minētajās valstīs, īpaši tajās, kas apņēmušās veikt būtisku autonomu liberalizāciju, un ka dalība PTO joprojām saistīta ar ļoti atšķirīgu un neskaidru liberalizācijas un prasību līmeni, uzņemoties saistības pakalpojumu tirdzniecības jomā;
  4. atzinīgi vērtē to, ka ir sāktas sarunas par *TISA* un ka ES jau no sākuma piedalās šajās sarunās, lai veicinātu savu interešu ievērošanu un aizstāvētu savu viedokli par nolīguma pamatprincipiem un struktūru; uzskata, ka ES piedalīšanās var veicināt *TISA* un daudzpusējās sistēmas saskanību un palīdzēt nodrošināt pienācīgu parlamentāro kontroli sarunu gaitā;
  5. pauž nožēlu, ka Padome pilnvarojumu piešķir, neņemot vērā Parlamenta viedokli;
  6. atgādina Komisijai tās pienākumu nekavējoties un pilnībā informēt Parlamentu par visiem sarunu posmiem (pirms un pēc sarunu kārtām);
  7. aicina Komisiju nodrošināt, lai *TISA* sarunas noritētu saskaņā ar PTO noteikumiem par pārredzamību un par tām laikus un pilnībā tiktu informēti visi PTO biedri;
  8. uzskata, ka vēl nav sasniegta kritiskā masa, kas ļautu attiecināt paredzamā *TISA* nolīguma priekšrocības uz visām PTO dalībvalstīm un tādējādi nebūtu vairs jāpiemēro *GATS* klauzula par vislielākās labvēlības režīmu¹;
  9. tomēr ar bažām konstatē, ka sarunās nepiedalās jaunās tirgus ekonomikas valstis (izņemot Turciju), jo īpaši *BRICS* valstis, kurās izaugsmi lielā mērā nodrošina tirdzniecība un ieguldījumi pakalpojumu sektorā, bet kurās pastāv vislielākie šķēršļi, sevišķi ārvalstu ieguldījumiem; tāpēc aicina Ķīnu un citas jaunās tirgus ekonomikas valstis iesaistīties sarunās;
  10. uzskata, ka, saglabājot iespēju šajās sarunās iesaistīties citām valstīm, tostarp jaunajām tirgus ekonomikas valstīm, nedrīkstētu pazemināt šā nolīguma mērķu vērienīgumu, jo

---

¹ *GATS* II pants.

tikai augsta liberalizācijas pakāpe un prasību vienādošana varētu būt tie argumenti, kas pārliecinās minētās valstis iesaistīties sarunās;

11. iesaka, ka nolūkā saglabāt iespēju paredzamajam *TISA* pievienoties aizvien lielākam valstu skaitam nolīgumā būtu jāievēro *GATS* pamatprincipi un struktūra, tostarp atļautu saistību saraksta koncepcija, un jāpārņem *GATS* galvenās definīcijas un principi, kā arī *GATS* noteikumi par valsts režīmu, pieeju tirgum un prasībām;
12. mudina Komisiju formulēt sākotnējo piedāvājumu līdzīgi pēdējam *GATS* saistību piedāvājumam un sarunās par tirgus pieejamības saistībām censties panākt šādus mērķus:
  - nodrošināt vienlīdzīgākus konkurences apstākļus, mazinot *GATS* saistību atšķirības starp pusēm, pakalpojumu nozarēm un veidiem;
  - atbalstīt vērienīgu darba kārtību ES aktīvo interešu nodrošināšanai, jo īpaši attiecībā uz uzņēmējdarbības pakalpojumiem, IKT pakalpojumiem, finanšu un juridiskajiem pakalpojumiem, e-komerciju, jūras un gaisa transporta pakalpojumiem, pakalpojumiem vides jomā, tūrismu un būvniecību; aizstāvēt ES intereses trešo valstu tirgos, vienlaikus *TISA* nolīgumā iekļaujot *GATS* piesardzības atkāpi, kas ļauj līdzdalīgajām valstīm vietējā līmenī regulēt finanšu tirgus un produktus piesardzības nolūkā; prasīt *GATS* piesardzības atkāpi attiecībā uz finanšu pakalpojumiem *TISA* nolīgumā iekļaut tādējādi, lai nolīguma slēdzējpusēs varētu veikt pasākumus piesardzības nolūkā neatkarīgi no jebkādiem citiem *TISA* noteikumiem;
  - aizstāvēt Eiropas jutīgos jautājumus saistībā ar sabiedriskajiem pakalpojumiem un vispārējas nozīmes pakalpojumiem (kā noteikts ES Līgumos) valsts izglītības, ūdensapgādes un atkritumu apsaimniekošanas jomās un joprojām — kā tas tiek darīts attiecībā uz *GATS* un divpusējiem brīvās tirdzniecības nolīgumiem — neuzņemties nekādas saistības, kas attiektos uz audiovizuālajiem vai kultūras pakalpojumiem;
  - nepieļaut tādas finanšu pakalpojumu saistības un noteikumus, kas būtu pretrunā nesenajiem pasākumiem finanšu tirgu un produktu regulēšanai;
  - izmantot piesardzīgu pieeju attiecībā uz piedāvājumiem, ko sniedz 4. režīmā, paturot prātā, ka ES ir aktīvi ieinteresēta augsti kvalificētā darbaspēkā un ka ES pirmām kārtām vajadzētu *TISA* kontekstā atkārtoti aizstāvēt to, ka fizisku personu pagaidu pārvietošanās nolūkā sniegt pakalpojumus saskaņā ar 4. režīmu atbilst valsts darba un sociālajām tiesībām un koplīgumiem, un ka saskaņā ar *GATS* nevienu pusi nedrīkst atturēt no pasākumu veikšanas, lai reglamentētu fizisku personu ieceļošanu tās teritorijā, ja ar šādiem pasākumiem nezaudē pušu saistību radītos ieguvumus;
  - saglabāt neitrālu attieksmi pret publisku vai privātu to ekonomikas dalībnieku līdzdalību, uz kuriem attiecas saistības;
  - nodrošināt, ka jebkāda datu plūsmu liberalizācija pilnībā atbilst Kopienas tiesību kopumam par privātumu un datu aizsardzību.

13. norāda, ka ES ar dažiem *TISA* sarunu partneriem (tostarp Japānu un drīzumā ar ASV) jau ir noslēgusi divpusējus tirdzniecības nolīgumus — vai patlaban notiek sarunas par šādiem nolīgumiem —, kuros ir ietvertas plašas nodaļas par pakalpojumiem, un tajās labāk ir risināti valstīm raksturīgie divpusējie jautājumi; uzskata, ka attiecībā uz pieeja tirgum Eiropas Savienībai šajās sarunās ir svarīgi citi partneri (piemēram, Austrālija, Jaunzēlande, Meksika, Taivāna un Turcija);
14. uzsver, ka dīkstāves un sprūdrata principa iekļaušana saistībās ļautu piesaistīt parakstītāju valstu pienākumus pašreizējiem līmeņiem un veicinātu turpmāku pakāpenisku liberalizāciju;
15. uzskata, ka *TISA* vajadzētu paredzēt stingrākas reglamentējošas prasības attiecībā uz pārredzamību, konkurenci, licencēšanas normām un konkrētu nozaru regulējumu neatkarīgi no valstu tiesībām pieņemt noteikumus, kas pienācīgi pamatoti ar sabiedriskās kārtības apsvērumiem¹;
16. uzskata, ka Savienībai un dalībvalstīm ir noteikti jāpatur iespēja saglabāt un attīstīt savu kultūras un audiovizuālo politiku un darīt to saskaņā ar saviem spēkā esošajiem tiesību aktiem, standartiem un nolīgumiem; tādēļ atzinīgi vērtē to, ka Padome no sarunu pilnvarojuma ir izslēgusi kultūras un audiovizuālos pakalpojumus;
17. uzsver, ka šīs sarunas dod iespēju uzlabot publiskā iepirkuma noteikumus² un noteikumus par subsīdijām³ pakalpojumu jomā, kuru dēļ *GATS* sarunas nonāca strupceļā;
18. uzskata, ka *TISA* vajadzētu iekļaut pievienošanās klauzulu, noteikumus, kuros definēti nosacījumi un procedūras par visu PTO dalībvalstu iesaistīšanos šajā nolīgumā, kā arī iekļaut īpašu strīdu izšķiršanas mehānismu, neskarot PTO vispārējā strīdu izšķiršanas mehānisma izmantošanu;
19. norāda, ka ES sarunu pilnvarojumu Komisija ierosināja un Padome pieņēma bez jebkāda ietekmes novērtējuma; uzstāj, ka Komisijai jāturpina īstenot savu nodomu sagatavot ilgtspējības ietekmes novērtējumu un ka tas jādara, apspriežoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām par sociālajām, vides un citām problēmām; prasa Komisijai publicēt ilgtspējības ietekmes novērtējumu, lai sarunās ņemtu vērā novērtējumā izklāstītos secinājumus;
20. uzskata, ka divi gadi šādu sarunu pabeigšanai ir visai pārdrošs termiņš; uzsver, ka priekšroka būtu jādod sarunu kvalitātei, nevis ilgumam, un pieprasa, lai sarunas būtu pārredzamas un nodrošinātu vajadzīgo rīcības iespēju un laiku informētām sabiedrības un parlamenta diskusijām;
21. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai.

---

¹ *GATS* XIV pants un XIVa pants.

² *GATS* XIII pants.

³ *GATS* XV pants.